

Agentúrno – operatívne zväzky v informačnom systéme československej rozviedky

Mgr. Peter Rendek
(1976), absolvent FiF KU
Ružomberok, pracuje
v ÚPN.

S prípravou a prevádzaním evidencií do „strojovo – mechanickej“ podoby pre budúce využitie v počítačových systémoch sa začalo v útvaroch MV od polovice šesťdesiatych rokov minulého storočia. Systematické zavádzanie výpočtovej techniky a budovanie automatizovaných informačných systémov¹⁾ intenzívne prebiehalo v rezorte vnútra v osemdesiatych rokoch minulého storočia. Pre kontrarozviedne útvary ŠtB slúžila pre potrebu evidencie a lustrácií primárne *ústredná evidencia* štatisticko-evidenčného odboru vnútornej a organizačnej správy federálneho ministerstva vnútra (ÚE

ŠEO VOS FMV),²⁾ ktorá bola v druhej polovici 80tych rokov 20. storočia prevedená do počítačovej podoby v rámci budovania informačného systému EZO (*Evidencia záujmových osôb ŠtB, operatívnych zväzkov a osobných spisov*). Pri budovaní tohto systému sa čerpali skúsenosti z obdobného informačného systému čs. rozviedky (I. správa ZNB), ktorý pod názvom SEZO (*Sjednocená evidence zájmových osôb*) prevádzkoval 55. odbor I. správy ZNB (odbor automatizácie a evidencie)³⁾. Tento systém československej rozviedky bol funkčný minimálne od roku 1987⁴⁾ a v porov-

1) K problematike budovania *Uceleného informačného systému ŠtB* pozri kapitolu *Automatizace evidenci československé kontrarozvědky*. In: BENDA, Patrik: *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství centrály Státní bezpečnosti v roce 1989*. Praha 2003, s. LV – LXII.

2) Evidenčnú sústavu čs. kontrarozviedky tvorili: ÚE ŠEO S FMV, teritoriálne krajské evidencie vedené u štatisticko-evidenčných útvaroch správ ŠtB KS ZNB, oborová evidencia vedená u štatisticko-evidenčnej skupiny III. správy ZNB, písomnosti spravodajskej povahy sústredené vo zväzkoch a spisoch pri výkonných útvaroch kontrarozviedky a útvaroch vyšetrovania, písomnosti osôb pri ktorých skončil bezprostredný záujem výkonných útvarov a ktoré boli uložené v príslušných archívoch kontrarozviedky.

3) Československá rozviedka si pre svoje potreby budovala *automatizovaný informačný systém I. správy ZNB*, ktorého súčasťou bol aj informačný systém SEZO. Bližšie pozri: RENDEK, Peter: *Systém zjednotenej evidencie poznatkov o nepriateľovi*. In: *Paměť národa* č. 2/2005, s. 64 – 65.

4) „*Pri budovaní systému EZO boli preberané vo veľkej miere skúsenosti z podobného prevádzkovaného systému na I. správe ZNB.*“ Archív ÚPN, fond: zbierka dokumentov z iných archívov. Sekretariát FMV-SEO, Návrh na úpravu výstupov zo systému EZO, č.j.: SM-0139-27/SE-87.

nani so systémom EZO šlo o menší, autonómnejší a kompaktnější celok.⁵⁾

V nasledujúcom rozbere prinášame prvý ucelený pohľad na činnosť čs. rozviedky zo zorného uhla operatívnych zväzkov, tak ako boli evidované k 15. februáru 1990⁶⁾ v informačnom systéme rozviedky – SEZO. Tento systém evidoval dve skupiny informácií – databázu všetkých záujmových osôb I. správy ZNB⁷⁾ a databázu agentúrno-operatívnych zväzkov rozviedky, ktoré sa zakladali k rozpracovaným osobám, spolupracovníkom či objektom. V analýze vychádzame z noriem, ktoré exaktne vymedzovali jednotný, evidenčný, štatistický a archívny systém a záväzné administratívne postupy pri manipulácii s písomnosťami spravodajskej povahy a určovali základné metódy a formy práce, organizačnú štruktúru, postavenie a pôsobnosť československej rozviedky.⁸⁾

Zväzková agenda rozviedky

Všetci pracovníci rozviedky na úsekoch operatívy ako aj pomocných úsekoch museli nevyhnutne ovládať a pracovať podľa rozkazov a smerníc vydávaných ministrom vnútra ČSSR a náčelníkom I. správy ZNB.⁹⁾ Nasledujúca kategorizácia zväzkov a podzväzkov vychádza z prílohy k rozkazu náčelníka I. správy ZNB genmjr. Karla Sochora č.2/1988 – *Smernica pre evidenciu, štatistiku a administratívu zväzkovej agendy na I. správe ZNB*.

Pracovníci čs. rozviedky mali podľa tejto smernice povinnosť sústreďovať informácie operatívneho charakteru v *agentúrno-operatívnych zväzkoch*. Hlavnou funkciou zväzkov bolo zaistiť sústreďovanie poznatkov k evidovaným osobám a objektom na jednom mieste,

umožniť prehľad o operatívnej situácii v rozpracovanom prípade a zaistiť kontrolu a konšpiráciu. *Agentúrno-operatívny zväzok* sa skladal z **hlavného zväzku** a **podzväzkov** k hlavnému zväzku.

Hlavný zväzok

Bol evidovaný pod päťmiestnym registračným číslom, pričom začiatkové číslo (*rád zväzku*) zodpovedalo určitému *druhu* agentúrno-operatívneho zväzku. Podzväzok k hlavnému zväzku niesol trojmiestne číslo, ktoré sa uvádzalo za číslom hl. zväzku. Podzväzky a jednotlivé typy podzväzkov rozoberáme ďalej v texte.

Rozviedka registrovala tieto **druhy hlavných zväzkov**:

Operatívny zväzok objektový - rád zväzku 1 a 2 - sa zakladal na zahraničné inštitúcie (politické strany, štátne úrady, armádne centrá, vedecké inštitúcie, firmy, rôzne emigrantské a cirkevné organizácie atď.) alebo osoby, ktoré boli zdrojom hľadaných informácií. Zmyslom rozpracovania objektov bol operatívny prienik agentúry čs. rozviedky do objektu s cieľom získať materiál a informácie v rámci úloh, ktoré boli stanovené pre rozviedku.¹⁰⁾ Pri zväzkoch začínajúcich číslicou „2“ ide o staršie objektové zväzky založené prevažne v päťdesiatych a šesťdesiatych rokoch minulého storočia.

Osobný zväzok kádrového príslušníka (KP) - rád zväzku 3, sa zakladal na príslušníka I. správy ZNB, ktorý odchádzal pod legalizačným krytím pracovať do zahraničia na rezidentúru, resp. na tajného spolupracovníka, ktorý

5) Informačný systém EZO mal po svojom dobudovaní slúžiť ako centrálna databáza pre všetky výkonné útvary čs. kontrarozviedky, ako systém samostatný a otvorený s možnosťou prepojenia na ostatné budované systémy, ktoré sa vytvárali v rámci projektu *Uceleného informačného systému ŠtB*. Súbor dát predstavoval cca 777 000 záznamov k záujmovým osobám. Informačný systém SEZO bol vybudovaný pre potreby čs. rozviedky. Súbor dát obsahoval 113 178 záznamov k záujmovým osobám. Aby nedochádzalo k stretu kontrarozviedneho alebo rozviedneho záujmu operatívnych pracovníkov, ktorí mali blokované konkrétne osoby, koordinačná funkcia sa medzi ústrednou evidenciou a evidenciami I. správy ZNB, III. správy ZNB zabezpečovala tzv. „pozorkami“, ktorá mala zabrániť „dvojitým blokáciám“ záujmovej osoby. Medzi evidenciou Spravodajskej správy generálneho štábu MNO a evidenčnou sústavou FMV k roku 1986 nebola táto koordinačná funkcia zabezpečená, a preto často dochádzalo k „dvojitým blokáciám“, čo malo za následok narušenie operatívnych záujmov zúčastnených útvarov.

6) V našej analýze sa opierame o tento dátum, kedy bola komunistická rozviedka oficiálne zrušená rozkazom ministra vnútra ČSSR Richardom Sacherom č.16/1990. Porov.: ŽÁČEK, Pavel: *Nástroj triedneho štátu. Organizácia ministerstiev vnútra a bezpečnostných zborov 1953 – 1990*. Bratislava 2005, s. 213.

7) Problematikou SEZO – záujmové osoby sa bližšie zaoberá v tomto čísle príspevok od Tomáša Keszelihu.

8) Ide o prílohy k rozkazom: Rozkaz náčelníka (RN) I. správy ZNB č. 11/1966 – *Smernica pre vedenie zväzkovej agendy, evidencie a administratívy na I. správe MV*, RN I. správy ZNB č. 34/1983 *Smernica pre rozviednu prácu I. správy ZNB*, RN I. správy ZNB č. 29/1979 – *Smernica pre evidenciu, štatistiku a administratívu zväzkovej agendy na I. správe ZNB*, RN I. správy ZNB č. 2/1988 – *Smernica pre evidenciu, štatistiku a administratívu zväzkovej agendy na I. správe ZNB*.

9) Vedením, registráciou a archíváciou zväzkovej agendy v smerniciach čs. rozviedky sa podrobnejšie zaoberá Pavel Žáček v predchádzajúcom príspevku.

10) Napríklad číslo 10442/300 predstavuje podzväzok typu, ktorý bol založený k hlavnému zväzku č. 10442. V tomto prípade išlo o operatívny objektový zväzok založený s cieľom zhromažďovať informácie na „nepriateľský“ Vatikán.

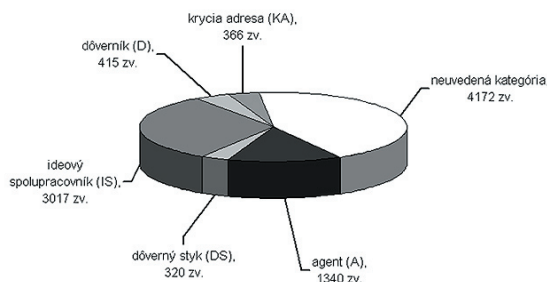
bol prijatý za príslušníka ZNB. V informačnom systéme SEZO nie sú evidovaní pod pravým, ale pod svojim krycím menom a číslom zväzku.¹¹⁾

Osobný zväzok tajného spolupracovníka (TS) - rád zväzku 4, sa zakladal na osobu, ktorá bola získaná k spolupráci. Podľa typu spolupráce (agentúrnej kvalifikácie) sa osobný zväzok ďalej delil na:

- osobný zväzok agenta (A)
- dôverný styk (DS)
- ideový spolupracovník (IS)
- dôverník (D)¹²⁾
- krycia adresa (KA)¹³⁾

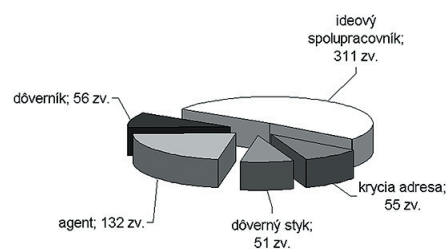
Informačný systém SEZO eviduje 9 630 hlavných zväzkov rádu „4“ pričom agentúrnú kvalifikáciu vieme určiť len pri 5 458 zväzkoch (56,67%) – vid' graf č.1.

Graf č. 1 - Osobné zväzky tajných spolupracovníkov (rád zv. „4“) podľa agentúrnej kvalifikácie evidované v informačnom systéme SEZO k 15. 2. 1990 (celkový stav)

Počet živých osobných zväzkov TS evidovaných systémom SEZO bolo k 15. februáru 1990 celkom 605. Graf č. 2 ukazuje živé zväzky podľa typu spolupráce.

Graf č. 2 - Počet živých osobných zväzkov tajných spolupracovníkov evidovaných v systéme SEZO k 15. 2. 1990

Zväzok prepožičaného alebo konšpiračného bytu (PB, KB) - rád zväzku 7, sa zakladal na konšpiračný alebo prepožičaný byt spolu s krycím názvom (napr. VELETRH, LABORATOR, PARIŽ, VĚRNÁ a pod.). Z celkového počtu 798 evidovaných zväzkov v systéme SEZO, bolo 490 evidovaných ako konšpiračný byt, 238 ako prepožičaný byt a v prípade 70 zväzkov označenie kategórie chýba.

Operatívna korešpondencia - rád zväzku 8, sa zakladal na písomný styk centrály s rezidentúrami v zahraničí a na materiál nesúvisiaci s rozpracovávanými objektmi či konkrétnymi prípadmi.¹⁴⁾

Aktívne a vplyvové opatrenia - rád zväzku 9. Tieto zväzky sami o sebe patria k veľmi zaujímavým, nakoľko sú v nich obsiahnuté informácie o realizovaných operáciách a akciách čs. rozviedky v zahraničí.¹⁵⁾ Cieľom aktívnych a vplyvových opatrení (AO) bolo priame a nepriame ovplyvňovanie vybraných osôb, odhaľovanie, diskreditácia a narušovanie činnosti

11) Pri zväzkoch KP krycie meno prideloval kádrový odbor. Napr. na príslušníka I. správy ZNB Viliama Ciklaminiho pred odchodom na rezidentúru do Izraela bol 5. septembra 1955 založený zväzok kádrového príslušníka č. 38610 pod krycím menom „CIDLINSKÝ“.

12) **Agent** - bol cudzí štátny príslušník, emigrant alebo čs. občan, ktorý bol získaný k tajnej a vedomej spolupráci s čs. rozviedkou, mal objektívne a subjektívne možnosti plniť rozviedne úlohy, udržiaval konšpiratívne spojenie a podriaďoval sa rozviedkou stanovenej disciplíne. **Dôverný styk** - bol tajný spolupracovník rozviedky, ktorý v dôsledku svojho spoločenského postavenia a osobných vlastností mal objektívne a subjektívne možnosti plniť rozviedne úlohy, nebol ochotný vedome pracovať pre rozviedku a hlavne prekračovať svoje bežné možnosti. Jeho spolupráca s čs. úradmi a inštitúciami bola vedomá, založená na ideovom, vlasteneckom, popri prípade materiálnom základe, či osobných vzťahoch k pracovníkom čs. úradu, ktorému vedome predával utajované informácie zo svojho prostredia. **Ideový spolupracovník** - bol čs. občan, politicky vyspelý a úplne oddaný socialistickému zriadeniu, získaný pre tajnú a pravidelnú spoluprácu s rozviedkou v zahraničí. **Dôverník** - bol čs. štátny občan, spolupracujúci tajne s rozviedkou na území ČSSR, ktorý bol úplne oddaný socialistickému zriadeniu, mal kvalifikáciu a schopnosť vysvetľovať rôzne otázky a problémy, dával charakteristiky, vyhodnocoval správy a dokumenty získané rozviedkou. Využíval sa hlavne pri vedeckotechnickej rozviednej činnosti. Porov.: Rozkaz náčelníka I. správy ZNB č. 34/1983 *Smernica pre rozviednu prácu I. správy ZNB*. Dostupné na: <http://archiv.uzsi.cz>

13) **Krycia adresa** - znamenala miesto, kam agent doručoval správy pre centrálu a odkiaľ preberal písomné inštrukcie od riadiaceho dôstojníka rozviedky. Predpokladal sa tu styk s treťou osobou, ktorá bola zamestnaná v nejakej verejne prístupnej miestnosti (pošta, knižnica a pod.) alebo poskytovala služby ako súkromná osoba. Tretia osoba nemusela vedieť na čo je využívaná, ale niekedy išlo o pracovníka alebo agenta využívaného výlučne pre tento účel. Porov.: CHURAN, Milan a kol.: *Encyklopedie špionáže*. Praha 2000, s. 16.

14) K problematike bližšie vid' ŽÁČEK, Pavel: Praha - Vídeň, Vídeň - Praha, Operatívni korespondence nelegální rozviedky 1989 - 1990. In: *Paměť národa* č. 4/2005, s. 33 - 42.

15) Aktívne a vplyvové opatrenia boli realizované prevažne v zahraničí a podľa významu sa delili na: **operácie** - išlo o opatrenia globálne strategického významu a dlhodobého charakteru, ktoré podľa vopred stanoveného plánu teritoriálne postihovali hl. záujmové objekty či problematiky rozviedky, a **akcie** - opatrenia taktického významu, vykonávané v rámci operácie k splneniu stanoveného cieľa. K aktívnym a vplyvovým opatreniam patrili tiež **podstavy a spravodajské hry**.

špeciálnych služieb protivníka, ideodiverzných a emigrantských centier, revanšistických organizácií, pravicových či ľavicových politických strán a paralyzovanie alebo zoslabovanie účinkov ich činnosti proti ČSSR a soc. krajinám. To sa dialo v súlade so stranickými, strategickými a taktickými cieľmi zahraničnej politiky ČSSR a socialistických krajín.

Dielo a podväzky hlavného väzku

Nedielnou súčasťou agentúrno-operatívneho väzku boli aj dielo väzku a podväzky. Označovali sa trojmiestnym číslom alebo kombináciou písmen a čísel (číslo podväzku), a uvádzali sa za päťmiestnym číslom hlavného väzku oddelené lomítkom.¹⁶⁾

Diel hlavného väzku a podväzok mohol obsahovať až 300 listov.¹⁷⁾ Po dosiahnutí tohto počtu operatívny pracovník musel založiť nový diel hl. väzku alebo podväzok i v prípade, že išlo o tú istú problematiku. K jednotlivým dielom hl. väzku alebo podväzkom sa nové dielo už nezakladali.

Jednotlivé druhy (typy) podväzkov mali nasledujúce trojmiestne označenie:

- *diel hlavného väzku: 011 – 019 a D01 – D99*
- *pracovný podväzok osobného väzku TS: 020 – 029 a 050 – 099*
- *finančný podväzok: 030 – 049 a N01 – N99*
- *podväzok tématický: 100 - 299*
- *podväzok typa: 300 – 999*

Pracovný podväzok osobného väzku TS – zakladal sa k väzkom rádu 4. Každý podväzok obsahoval zoznam dokumentov (okrem finančného podväzku) a osobný register. Tento podväzok navyše obsahoval prehľad o schôdkach s agentom (typom).

Finančný podväzok – bol súčasťou každého agentúrno-operatívneho väzku. Tento podväzok evidoval finančné výdaje súvisiace s agentúrno-operatívnu činnosťou. Obsahoval evidenčné listy výdajov, finančné doklady a účty.

Podväzok tématický – mohol byť súčasťou každého agentúrno-operatívneho väzku a evidovali sa v ňom písomnosti, ktoré neboli zahrnuté do ostatných druhov podväzkov (plány rozpracovania objektov a vyhodnotenie plánov, prehľad o závadových poznatkoch pri riadení agentúry, spisy o odovzdaných materiáloch vedecko-technickej rozvedky a pod.).

Podväzok typa – mohol byť súčasťou operatívneho väzku na objekt, na aktívne a vplyvové opatrenia, na operatívnu korešpondenciu - spojenie s rezidentúrami, agentúrno-operatívne prostredie alebo väzkov KB, PB. Evidovali sa v ňom materiály na rozpracované typy a styky. Tento druh podväzku bolo možné prevádzať na osobné väzky TS (rád väzku 4).

Zväzky v systéme SEZO

Informačný systém SEZO je z historického pohľadu veľmi cenná databáza poznatkov a prispieva k hlbšiemu poznaniu fungovania systému čs. rozvedky. V databáze sa evidovali nasledujúce údaje k väzkom:

- číslo hlavného väzku (päťmiestne číslo)
- čísla podväzkov k hl. väzku (trojmiestne číslo)
- číslo dielu podväzku (rímske číslovanie)
- stavy a zmeny väzku¹⁸⁾
- dátum založenia a zmeny väzku
- majiteľ väzku (meno a evidenčné číslo príslušníka)
- odbor I. správy, ktorý väzok evidoval (uvádzal sa krycí názov odborov v podobe dvojciferného čísla)¹⁹⁾
- agentúrna kvalifikácia (pri väzkoch rádu 3, 4 a 7)
- archívne číslo väzku
- počet osôb prechádzajúcich vo väzku
- blokácia
- krycí názov väzku, resp. krycie meno pri väzkoch rádu 3, 4 a 7.²⁰⁾

V nasledujúcich tabuľkách prinášame prehľad väzkovej agentúry československej roz-

16) Pozri pozn. č. 9.

17) Iba samotný súčet dielov k hl. väzkom (3.184) a podväzkom (1.077) evidovaných v systéme SEZO predstavuje v priemere 1.278.300 listov vyprodukovaných samotnou rozvedkou. V prepočte na strany ide o dvojnásobok vyprodukovaných informácií.

18) Systém SEZO evidoval tieto stavy väzkov: **A** – väzok bol archivovaný, **K** – väzok bol zakonzervovaný, **N** – väzok bol zničený, **O** – väzok bol oživený, **P** – prevod väzok na iný väzok (napr. podväzok mohol byť prevedený na nový osobný al. objektový väzok), **Q** – väzok sa stratil (túto skutočnosť vykazuje databáza pri 103 väzkoch a 399 podväzkoch a dieloch), **S** – väzok bol skartovaný a zaznamenávalo sa číslo skartácie, **V** – vrátený väzok, **W** – väzok obnovenej operatívy, **X** – obnovený väzok, **Z** – živý väzok. K zmenám, ktoré sa ďalej evidovali to boli: dátum vykonanej zmeny, zmena akcie väzku a zmeny k podväzkom – založenie, archivácia, skartácia, zničenie, obnovenie či odovzдание podväzku mimo odbor.

19) Podľa interného manuálu - *Návod pre využívanie systému SEZO – Zväzky*, mali príslušníci rozvedky povinnosť pri zakladaní väzku do systému zaevidovať aj odbor, ku ktorému väzok prislúcha, túto informáciu však nesie len 4.935 väzkov (26,84%) a 9.564 podväzkov (21,58%).

20) Povinnosť uvádzať krycí názov bola pri väzkoch rádu 3, kde sa uvádzalo krycie meno kádrového príslušníka rozvedky, pri väzkoch rádu 4 sa uvádzalo krycie meno tajného spolupracovníka a pri väzkoch rádu 7 krycí názov konšpiračného alebo prepožičaného bytu. Systém SEZO evidoval aj niekoľko krycích názov k objektovým väzkom (napr. IZRAELSKÁ ROZVEDKA, KAHAN, NRJAN, a pod.) a väzkom operatívnej korešpondencie (napr. JAPONSKO, ŠPANIELSKO, OBRANA).

viedky, tak ako boli evidované v informačnom systéme *Zjednotená evidencia záujmových osôb* v podsystéme *Zväzky*.

V tabuľke **Zväzky a podzväzky evidované v informačnom systéme I. správy ZNB - SEZO založené do 15. februára 1990** je sumárny prehľad agentúrno-operatívnych zväzkov podľa druhu, zaevidovaných k dátumu 15. február 1990.²¹⁾ Prehľad zahŕňa aj zväzky, kde dátum založenia nie je uvedený. Podzväzky sú ďalej detailnejšie roztriedené podľa typu a ide tu o podmnožinu skupiny *počet podzväzkov* (označené sú kurzívou). Výnimku tvoria iba *diely podzväzkov*, ktoré sú v systéme SEZO evidované samostatne a celkový počet podzväzkov v systéme je potom súčet *počtu*

podzväzkov (okrem dielov hl. zväzkov) a *dielov podzväzkov*.

Kategória *Iné* bola nami zaradená dodatočne a zahŕňa podzväzky, ktoré boli chybné natypované do databázy. Čísla podzväzkov zodpovedajú rozsahu 000 – 010 a nemajú oporu v smernici. Táto „odchýlka“ predstavuje iba 0,10 % z celkového počtu evidovaných podzväzkov.

Ďalšia tabuľka - **Počet prevzatých zväzkov a podzväzkov I. správy ZNB uložených v Archíve ÚPN** prináša číselný prehľad agentúrno-operatívnych zväzkov I. správy ZNB, ktoré Ústav pamäti národa delimitoval od Slovenskej informačnej služby v papierovej a mikrofišovej podobe.²²⁾

Zväzky a podzväzky evidované v informačnom systéme I. správy ZNB - SEZO založené do 15. februára 1990

Rád zväzku	Druh zväzku	Počet hl. zväzkov	Počet podzväzkov	Diel podzväzku	Podzväzky podľa typu						
					Diel hlavného zväzku (01-1019 a DV-1-999)	Pracovný podzv. osobného zv. TS (020-029 a 050-099)	Podzväzok finančný (030-049 a N01-199)	Podzväzok kárnický (100-299)	Podzväzok typa (300-999)	Iné	
1	Operatívny zväzok objektový	3111	17992	527	447	28	189	4695	12629	4	
2	Operatívny zväzok objektový	969	6	0	5	0	0	1	0	0	
3	Osobný zväzok KP	2314	49	0	30	0	2	14	3	0	
4	Osobný zväzok TS	9628	16816	54	1438	8260	4799	2177	106	34	
7	Zväzok KB a PB	798	398	0	15	7	370	5	1	0	
8	Operatívna korespondencia	1482	5697	406	1172	4	1224	2065	1223	9	
9	Aktívne a vplyvové opatrenia SPOLU	81	3351	90	77	0	32	2570	672	0	
		18383	44309	1077	3184	8299	6616	11627	14634	47	

Počet prevzatých zväzkov a podzväzkov I. správy ZNB uložených v Archíve ÚPN

Rád zväzku	Druh zväzku	Počet hl. zväzkov	Počet podzväzkov	Diel podzväzku	Podzväzky podľa typu					
					Diel hlavného zväzku (01-1019 a DV-1-999)	Pracovný podzv. osobného zv. TS (020-029 a 050-099)	Podzväzok finančný (030-049 a N01-199)	Podzväzok kárnický (100-299)	Podzväzok typa (300-999)	
1	Operatívny zväzok objektový	1118	10639	4	341	0	65	2976	7257	
2	Operatívny zväzok objektový	16	0	0	0	0	0	0	0	
3	Osobný zväzok KP	13	17	0	0	0	6	11	0	
4	Osobný zväzok TS	6492	13901	10	1625	9440	184	2640	12	
7	Zväzok KB a PB	413	71	0	18	7	38	8	0	
8	Operatívna korespondencia	271	2161	0	458	0	20	1393	290	
9	Aktívne a vplyvové opatrenia SPOLU	0	0	0	0	0	0	0	0	
		8323	26789	14	2442	9447	313	7028	7559	

21) Pozri pozn. č. 6.

22) O delimitácii archívnych dokumentov a fondov bližšie vid': BUKOVSKÝ, Ladislav: Správa o preberaní archívnych dokumentov a fondov do Archívu Ústavu pamäti národa. In: *Pamäť národa* č. 4/2005, s. 46 – 47.

Z počtu 98 prevzatých zväzkov a 507 podzväzkov prevzatých v papierovej podobe neprechádza v systéme SEZO **1 zväzok a 156 podzväzkov**. Ide o 89 podzväzkov k operatívnym objektovým zväzkom, 1 zväzok kádrového príslušníka a 66 podzväzkov k osobným zväzkom tajného spolupracovníka.

Rovnako tiež z celkového počtu 34 507 prevzatých zväzkov a podzväzkov v mikrofišovej podobe neprechádza v systéme SEZO **11 zväzkov a 1 448 podzväzkov**. Ide o 5 hl. zväzkov a 300 podzväzkov k operatívnym objektovým zväzkom, 17 podzväzkov kádrového príslušníka, 4 hl. zväzky a 849 podzväzkov k osobným zväzkom tajného spolupracovníka, 1 podzväzok konšpiračného (prepožičaného) bytu a 2 hl. zväzky a 281 podzväzkov operatívnej korešpondencie.

Celkovo je preto nutné brať do úvahy týchto 12 hl. zväzkov a 1 604 podzväzkov, ktoré neboli zaevidované do systému,²³⁾ pri vytváraní obrazu celkového stavu zväzkovej agendy československej rozviedky.

Tabuľka – **Zväzky a podzväzky evidované inf. systémom SEZO podľa obdobia v ktorom boli založené**. 89% zväzkov (16 409) a 76% podzväzkov (33 535) má v systéme údaj – dátum založenia zväzku. Podľa týchto

údajov sme zväzky zoradili do časových období v ktorých boli evidované.

Záver

Systém *Zjednotená evidencia záujmových osôb* síce nereflektuje celkový stav agentúrno-operatívnych zväzkov, ale prinajmenšom ponúka väčšinový obraz stavu zväzkovej agendy československej rozviedky. Po 16 rokoch od pádu komunistického režimu má verejnosť prvýkrát možnosť nahliadnuť do „kuchyne“ komunistickej rozviedky a môže si tak vytvoriť predstavu o počte ľudí (zväzkov), ktorí pracovali v prospech komunistickej rozviedky či napríklad o počte objektov, ktoré boli v jej zornom uhle.

Informácie, ktoré systém SEZO ponúka môžu byť pre skúseného bádateľa akýmsi odrazovým mostíkom pri štúdiu dejín komunistického bezpečnostného aparátu. Ponúkajú nám číselné vyjadrenie počtu spolupracovníkov čs. rozviedky na ktorých bol založený zväzok podľa jasne stanovených pravidiel a predpisov, či napríklad počet kádrových príslušníkov rozviedky – elity Štátnej bezpečnosti, ktorí odchádzali za hranice aktívne hájiť záujmy Komunistickej strany Československa, sovietskych „priateľov“ a celého socialistického tábora.

Zväzky a podzväzky evidované inf. systémom SEZO podľa obdobia v ktorom boli založené

rád zväzku	DRUH	1945 - 1949		1950 - 1959		1960 - 1969		1970 - 1979		1980 - 1989		Január 1990 - 15. február 1990		bez dátumu	
		počet zv.	počet podzv.	počet zv.	počet podzv.	počet zv.	počet podzv.	počet zv.	počet podzv.	počet zv.	počet podzv.	počet zv.	počet podzv.	počet zv.	počet podzv.
1	operatívny zv. - objektový	7	1	1459	151	732	742	427	2311	246	9202	0	20	240	5565
2	operatívny zv. - objektový	0	0	0	1	25	0	1	0	0	0	0	0	943	5
3	osobný zv. KP	0	0	273	0	887	2	547	2	598	42	0	3	9	0
4	osobný zv. TS	1	0	2487	588	2401	2324	2067	6869	2155	6427	4	1	513	607
7	Zväzok KB a PB	0	0	197	1	247	48	188	217	149	127	1	0	16	5
8	Operatívna korešpondencia	0	0	430	173	591	1289	141	1013	148	1981	0	0	172	1241
9	Aktívne a vplyvové opatrenia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	81	3351
SPOLU		8	1	4846	914	4883	4405	3371	10412	3296	17779	5	24	1974	10774

23) Pravdepodobne išlo o zväzky a podzväzky, ktoré pracovníci „nestihli“ zaevidovať do systému na prelome rokov 1989 - 1990. Prístup do systému a aktualizácie mali pracovníci archívu (55. odbor) a určení pracovníci - registrátori, ktorí mohli vykonávať zmeny v rozsahu im pridelených užívateľských práv.